

Kam signatarui Jonui Vailokaičiui vaikiški batai?

ŠI PILIEČIO POZICIJOS

Populiarinant kultūrinių turizmą ir akcentuojant Suvalkijos regiono istorinį indėlį į Lietuvos valstybės kūrimą planuota parengti turistinį maršrutą po Vasario 16-osios akto signatarų tėviškes, sutvarkyti privažiavimus, pastatyti informacinius stendus, išleisti lankstinukus. Prieš porą metų buvo iškelta gražiausius idėjų, bet tuomet viskas liko tuščiais pažadais.

Šiandien yra džiuginančių pokyčių, tiesa, gal ne tiek, kiek norėtusi matyti. Geru darbų padarė aktyvūs visuomenininkai, verslininkai, privatūs asmenys. Savivalda kažkodėl delsia imtis darbų.

Prieš dvejus metus, kai buvo minimas Lietuvos valstybės atkūrimo 100-metis, rinkdamas medžiagą istorinių apybraižų knygai apie Vilkaviškio ir Šuduvos (Suvalkijos) regiono indėlį gaivinant lietuviybę bei atkuriant valstybę, aplankiau Vasario 16-osios akto signatarų, kilusią iš Suvalkijos, tėviškes.

Vaizdelis buvo nekoks. Signataro Petro Klimo tėviškė skendo lapugų jūroje ir šabakštynė, į Prano Dovydaičio gimtine vedė išdaužyto asfalto kelias, truko rodykliai. Jonui Vailokaičio tėviškė, kuri yra Šakių rajono savivaldybėje, supo kurkurūžų laukas, o gimtineje styrojo dar nuo Atgimimo laikų pastatytas apipuvenę ženklas ir sulūžusi medinė tvorelė. I Saliamono Banaičio tėviškė teko klampoti molingų, traktorių išmaltu lauko keletu. Matyt, giminaičiai rūpesčiu skoningojai sutvarkyta pasitikuoju Justino Staugaičio tėviškė.

„Prabėgo dvejų metai. Minime Steigiai (44) Seimo 100-metį ir atkurtos Lietuvos valstybės Neprilauskomybės 30-metį. Dar kartą aplankiau šių garsių Lietuvos istorinių asmenybių tėviškes, tikėdamasis išsvyti

▲ Paminklas broliams Jonui ir Juozui Vailokaičiams Plikžirnių kaime (Šakių r. sav.).

▲ Informacinė lenta Kušliškių kaime (Kalvarijos sav.), signataro Petro Klimo tėviškėje.
Autorius nuotr.

pakitusi vaizda.

Kazlų Rūdos mišku slepiama Pr. Dovydaičio tėviškė vėl pasitiko duobėtu, išdaužytu asfaltu. Nors papildoma rodyklė pastatyta, tačiau nebylus miško kelelis be jokios nuorodos signataro tėviškė tarsi paslepia nuo pavienio lankytojo.

Paskambinė Kazlų Rūdos savivaldybės merui. Atsiliepė jo patarėja. Paklausiau, ar jai lankesi signataro tėviškėje. Deja, nebuvo lankiusis. Patikino, kad aplankys ir su situacija supažindins mėrą. Gaila, kad televizijos laidos „Neatpažintas meras“ kūrėjai nenuvež šios savivaldybės vadovo į signataro tėviškė. Pasikratęs išdaužytu keliu, gal me-

ras labiau istorinę atmintį atgaivintų?..

Didesni pokyčiai buvo matyti signataro J. Vailokaičio tėviškėje. Visuomenės ir rėmėjų lešomis pastatytas gražus paminklas dvimi broliams Vailokaičiams atminti. Suformuotas ir plynname lauke įrengtas kelelis. Tačiau nustebino abejingumas aplinkai. Paminklą Juozui ir Jonui Vailokaičiams „puoše“ sudūliuosis pernykštės gėlės, paramstytos vaikiškais bateliais. Pagalvojau, gal tai kokios signataro Jono vaikystės metus menančios instalacijos pėdsakai. Tikiu, kad kurybingasis Šakių rajono savivaldybės meras visuomenėi atskleis šios instalacijos prasmę.

Prieš dvejus metus spaudoje rašau: „Per klampynę... į Banaitynę. Susiruošiesiems į Vasario 16-osios akto signataro tėviškę Vaitiekupių kaime (Šakių raj. sav.) rekomenduoju pasirūpinti patikimu apavu – derlinga, molinga zanavykų žemė po liejamis virsta siltižia čiuožykla. Ekstremalių pojūčių mėgejai turi puikią jėgą, viikrumo išbandymo trasa.“

Tuomet svirduliuodamas lyg pašautas paukštelišis beveik vieną kilometrą iki Saliamono Banaičio tėviškės avėdamas auliniais batais įveikiau per pusvalandį.

Kam signatarui Jonui Vailokaičiui vaikiški batai?

Atkelta iš 7 p.

Signataro žemėje ūkininkaujantis ir S. Banaičio téviškė globojantis Antanas Matijošaitis tąkart patikino savo jégomis irengsiąs lauko kelelj, jeigu to nesugebės Šakių rajono savivaldybė.

Po dvejų metų iš tiesų radau lauko kelelj ir lengvuoju automobiliu laimingai pasiekiau signataro téviškę. Neiškentęs paskambinai ūkininkui A. Matijošaičiui. Atskubėjės Antanas patikino, kad lauko kelelj suformavo savo iniciatyva. Pradėjo lynoti, ir pašnekovas paskubino mane išvykti iš Banaitynės, nes palijus galėjau nuskleisti į pakelę. Kai palis, kviečiu Šakių rajono savivaldybės tarybos narius pasirūpinti auliniais batais ir surėngti išvažiuojamąjį Tarybos posėdį S. Banaičio téviškėje.

Ableiskite už sarkazmą – pats esu Vilkaviškio rajono savivaldybės tarybos narys ir suprantu, kad geras norais ir pažadais visi esame griešni. Vis délo, mielieji merai, ar daug lėšų reikia, kad aplinka prie istorinio paminklo būtų tvarkinga? Priminsiu, kiek jūs turite galimybių. Kviečiate savivaldybės administraciją skyrių vedėjų ir seniūnų pasitarimus. Reikia tik užklausti: „Kaip ta aplinka signatarų téviškėse?“, ir visas jūsų darbas. O kiek pagalbininkų turite! Išvardysi, kad skaitytojas geriau suvoktu mero galimybes. Taigi, vardiju: mero pavaduotojas, patarėjas, skyrių vedėjai, paveldosaugininkas, tuzinas seniūnų ir seniūnaičių. O kur dar Tarybos nariai su padėjėjais! Taigi yra kam sužiūrėti, ar broliai Vailokaičiai avi vaikiškus batelius, ar Banaitynėje žolė peraugusi.

Turite bičiulį merą Vincą Plikaitį Kalvarijoje. Pasižvalgykite Petro Klimo téviškėje. Duodu galvą nukirsti – jūs ten nesi-lankėte.

Prieš porą metų rašiau, kad P. Klimo gimtinėje valstybinė vėliava plazda lapugę jūroje, o prie signataro gimtojo namo pamatų teko skverbtis per šabakštynus. Nuotraukas iš aplieostos signataro gimtinės rodė ir Paežeriu dvarą lankę turistai iš Vilniaus.

Gegužės viduryje aplankiau signataro P. Klimo téviškė Kušliškių kaime. Nustebau. Vėliava plevėsuoją gėlyne, gimtojo namo pamatai išryškinti. Stovi paminklinis ženklas ir informacinė lenta su P. Klimo nuopelnų Lietuvai aprašu, nuotraukomis. Kalvarijos skvere P. Klimui pastatytas paminklas.

▲ Paminklas Vasario 16-osios akto signatarui Petru Klimui Kalvarijos miesto skvere.

Autoriaus nuotr.

Norėjau padėkoti Kalvarijos savivaldybei už P. Klimo téviškės priežiūrą. Tačiau Savivaldybės administracijos direktorius Valdas Aleknavičius patikino, kad savivalda čia niekuo déta. P. Klimo téviškė sutvarė ir prižiūri Kalvarijos vaikų ir jaunimo klubas „Arka“, kuriam vadovauja Robertas Degutis.

Man kyla klausimas, ką tuomet kultūros srityje atlieka savivaldybės su gausiu tarnautojų pulku. Kazlų Rūdoje paminklą signatarui Pr. Dovydaičiui pastatė partizanų šeimos palikuonis Lelešius, broliams Vailokaičiams – susibûrė visuomenės ir verslo atstovai, J. Staugaičio téviškė papuošė giminės, S. Banaičio gimtinę prižiūri ūkininkas A. Matijošaitis, P. Klimo gimtinę išgražino Kalvarijos savanoriai.

Šiuo rašiniu garsindamas problemas kultūros paveldo apsaugos ir globos srityje išreiškiu savo pilietinę poziciją.

Antanas ŽILINSKAS
Istorikas, muziejininkas

Projekta „Laisvės pamokos“
remia Spaudos, radio-
ir televizijos rémimo fondas

